Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo tygodniowe.
Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych
wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

Nr. 24. Poniedziałek, dnia 12. Sierpnia 1878. V. rocznik.

O dobrowolném opisaniu gruntu, nie stanowiącego przedmiotu ksiąg hipotecznych, jako podstawie udzielanych pożyczek.

(Dokończenie.)

Ja zaś pozwolę sobie tę resztę dosłownie uzupełnić, a mianowicie powiada rzeczona uchwała:

„W obec tego (formalnego braku) odpada żądanie względem wypisania licytacyi *zwłaszcza, że w razie należytego dobrowolnego opisania realności proszący zakład nie wykazałby należycie uzyskanego 1. i 2. stopnia egzekucyi w obec §. 267. pat. z dnia 9. sierpnia 1854. l. 208. d. u. p. który o dobrowolném zastawniczém opisaniu realności milczy i w obec dobitnego brzmienia artykułu IV. lit. c. rozp. ministr. z dnia 28. października 1865. l. 110 dz. ust. p. który tylko przy pretensyach zahipotekowanych zastosowanym być może, co w danym wypadku miejsca nie ma. Statut zaś proszącego zakładu, jako ustawę obowiązującą w téj mierze uważać nie można*“.

Uchwałę sądu wyższego przytoczył Szanowny pan oponent dosłownie, a z uchwały téj możemy się przekonać, że także nietylko formalne względy powodowały sądem wyższym, boć przecież uchwała wyraźnie powiada, że przyjęcie do sądowéj wiadomości protokołu opisania nie ma żadnego znaczenia, ponieważ takowe odnosi się tylko do dobrowolnego opisania rzeczonéj realności, mogącego odpowiadać celowi rekurentki do dania pożyczki, nie zaś do wykazania nabycia przezeń rzeczywistego prawa zastawu do nieruchomości w sposób do popiérania egzekucyi przydatny.

To przecież nie są czysto formalne motywa!

Co się zaś tyczy decyzi c. k. najwyższego trybunału sprawiedliwości, to także mylnie twierdzi Wny Wiktor Zbyszewski, iż napisałem fakt niezgodny z rzeczywistością, bo ja napisałem wyraźnie, że uchwały piérwszych instancyi decyzyą tą zostały zatwierdzone a rekurs, jako wprost niedopuszczalny odrzuconym.

Zapytuję jednak, skąd Szanowny p. oponent wié, że najwyższy trybunał w rzecz samą wcale nie wchodził?

Ja przeciwnie twierdzę, że wchodził i że zawsze sprawę bada, pomimo, że rekurs jest niedopuszczalny — i dla tego ustawa każe mu rekurs ten przedkładać, a dopiéro przekonawszy się, że zażalenie nie ma podstawy, takowe jako niedopuszczalne odrzuca.

Ileż to mamy wypadków, gdzie takie przeciw dwom równobrzmiącym uchwałom wniesione rekursa skutek odnoszą! a to właśnie dla tego, że najwyższy trybunał rzecz bada. Gdyby bowiem trybunał ten w rzecz samą nie wchodził, to sąd piérwszéj instancyi mógłby rekurs taki od razu z urzędu odrzucić, do czego jednak nie ma prawa, będąc przeciwnie obowiązanym najwyższéj władzy sądowéj do zbadania go przedłożyć.

Jeżeli więc napisałem, że uchwała apelacyjna została zatwierdzoną, to napisałem prawdę, bo zatwierdzenie to nastąpiło ipso facto przez odrzucenie rekursu tego, jako wprost niedopuszczalnego. Tyle słów obrony mojéj. W dalszą polemikę wdawać się nie myślę.

Dr. Jan Kuczkiewicz.

Projekt Wydziału krajowego do ustawy o zaciągnięcie pożyczki 5,000.000 zł. dla towarzystw i kas zaliczkowych.

Kongres agraryjny we Wiédniu w r. 1873. podniósł myśl zakładania instytutów kredytowych i hipotecznych pod kierownictwem Wydziałów krajowych i gwarancyą kraju. Na skutek memoryału ministerstwa rolnictwa w tym przedmiocie z listopada 1873. l. 5578/195 — zwołał nasz Wydział krajowy odezwą 24. czerwca 1875. l. 9872. ankietę, która sprawą tą miała się zająć. Ankieta z niektórymi zmianami co do osób pracowała półtora roku (co prawda, było wszystkich zebrań ankiety zaledwie 4 czy 5!) i przyszła do pewnych rezultatów, które w krótkości streścić się dadzą:

Ankieta mniema:

I. że dla kredytu hipotecznego większych właścicieli ziemskich wystarczają dotychczasowe zakłady krajowe, szczególnie zaś Towarzystwo kredytowe ziemskie;

II. że dla kredytu hipotecznego włościan należy założyć z czasem instytut, albo na wzajemności oparty, albo przez kraj utrzymywany, z czém jednak bardzo spieszyć się nie należy, bo chłop jakiś czas bez kredytu hipotecznego jeszcze się obejdzie;

III. że dla kredytu melioracyjnego należy ze strony kraju przyjść ze skuteczną pomocą;

IV. że dla kredytu osobistego wszelkich warstw społecznych wystarczą w zupełności stowarzyszenia zaliczkowe, zwłaszcza jeżeli zniżą stopę procentową, co wtedy z łatwością nastąpi, gdy rząd przestanie je obarczać podatkami, a Bank Narodowy i fundusz krajowy zasilać ich zacznie tanim kredytem; zarazem potępiła ankieta na podstawie wykazów statystycznych Wydziału krajowego kasy zaliczkowe (powiatowe i gminne), jako nie odpowiadające celowi.

Oto! są w krótkości zebrane rezultaty narad w ankiecie kredytowéj. Wtém pojawia się na wiosnę roku 1876. znany czytelnikom wniosek Dr. Zyblikiewicza w Sejmie krajowym, żądający zwołania ankiety, któraby zastanowiła się nad sprawą popiérania i zakładania kas zaliczkowych powiatowych i zasilania ich z funduszów krajowych. „Kompetentni“ twierdzili wprawdzie, że to lapsus linguae, że Zyblikiewicz nie myślał o kasach, ale towarzystwach zaliczkowych, że w obecnéj chwili po sprawozdaniach biura statystycznego krajowego, uchwałach ankiety, rezultatach towarzystw zaliczkowych — niedorzecznością byłoby myśleć nawet o kasach zaliczkowych. I rzeczywiście przydzielono dnia 15. listodada 1876. téj saméj ankiecie, która powyższe powzięła już uchwały, rzeczony wniosek Zyblikiewicza.

Lecz na skutek rezolucyi, którą Zyblikiewicz wraz z swym wnioskiem Sejmowi przedłożył, a która żądała zwołania ankiety do zbadania przyczyn zubożenia kraju, wysadził Wydział osobną ankietę, która otrzymała do załatwienia obok rezolucyi, także i wniosek powyższy Zyblikiewicza.

Ta druga ankieta była nieco „lepiéj“ złożona, niż piérwsza, w któréj zasiadali w znacznéj liczbie ludzie — ot! co to wiele mówić, reprezentanci „tych towarzystw zaliczkowych“ To téż ankiety piérwszéj niezwoływano więcéj, a druga upoważniła biuro statystyczne do rozesłania różnych blankietów do zbiérania dat statystycznych o biédzie w kraju i podobno.... nie wiele więcéj zrobiła. Dla nas był ten jedynie widoczny rezultat narad — że gdy nas na czwarte zgromadzenie Związku powołano dnia 29. lipca z. r. do Lwowa, to nas obdarzono dwugodzinną prelekcyą o banku krajowym i ubito myśl, aby stowarzyszenia na własną ręką postarały się o nowe dla siebie żródła kredytu i lepszą organizacyą obrotu kapitałów. A! prawda, jeszcze był drugi rezultat tych narad! Oto przekręcono w roku zeszłym uchwały piérwszéj ankiety i ubito w Sejmie kwestyą „lokacyi funduszów krajowych w stowarzyszeniach zaliczkowych podobnie, jak w innych zakładach pieniężnych“ — bo tylko tego żądaliśmy!....

Wydział krajowy jednak — przyznać to musimy — gorliwie pracował sam w kwestyi poruszonéj przez kongres agraryjny z r. 1873., ministra rolnictwa i wniosek Zyblikiewicza. Jako rezultat tych prac ogłasza Wydział projekt do ustawy o pożyczkę na melioracye, projekt do ustawy o pożyczkę dla kas zaliczkowych i statut wzorowy dla tych ostatnich.

Nas obecnie zajmywać mogą tylko dwa ostatnie projekty i dla tego podajemy je przedywszystkiem w dosłownem brzmieniu.

A) Ustawa z dnia . . . . . dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiém Księstwem Krakowskiém o zaciągnięcie pożyczki krajowej do wysokości 5,000.000 zł., celem niesienia pomocy ludności wyzyskiwanéj przez lichwę i podźwignienia jej z upadku ekonomicznego.

Za zgodą Sejmu krajowego Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiém rozporządzam co następuje:

§. 1. Celem niesienia pomocy ludności, wyzyskiwanéj przez lichwę i podźwignienia jej z upadku ekonomicznego, upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki imieniem kraju do wysokości 5,000.000 zł. nominalnéj wartości, pod warunkami najmniéj uciążliwemi.

§. 2. Fundusz w ten sposób uzyskany ma wyłącznie być użytym do udzielenia powiatom pod ich gwarancyą pożyczek:

a) dla zasilania towarzystw zaliczkowych w powiecie istniejących przez lokowanie sum z pożyczki pochodzących;

b) dla udzielania pożyczek kasom pożyczkowym powiatowym, utworzonym wedle statutów, zatwierdzonych przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, po wejściu w życie niniejszéj ustawy.

Powiat zaciągający pożyczkę w celu zasilenia towarzystwa zaliczkowego, winien poprzód przedłożyć Wydziałowi krajowemu uchwałę towarzystwa co do maksymalnéj wysokości procentów i innych należytości, które od członków swoich pobiérać będzie aż do umorzenia téj pożyczki.

§. 3. Wydział krajowy udzieli pożyczkę tylko pod warunkami zabezpieczającemi kraj od wszelkiéj możliwéj straty, Wydziałowi krajowemu służy jednak prawo odmówienia pożyczki bez podania powodów.

§. 4 Kasom pożyczkowym powiatowym, zasilanym przez fundusz krajowy sumami pochodzącemi z powyższéj pożyczki, służyć będzie prawo politycznéj egzekucyi celem ściągnięcia od dłużników wierzytelności wraz z przynależytościami.

§. 5. Pożyczki udzielone powiatom mają być zwrócone w całości najpóźniej w rok przed umorzeniem pożyczki, przez kraj zaciągniętéj.

§. 6. Wykonanie niniejszéj ustawy polecam moim ministrom finansów i spraw wewnętrznych.

B) Statut kasy pożyczkowéj powiatowéj w...

§. 1. Fundusz zakładowy kasy pożyczkowéj powiatowéj stanowi kwota.... i zasiłek z funduszu krajowego w kwocie... od którego kasa opłacać będzie procent półrocznie z dołu po.... od 100.

§. 2. Do kasy pożyczkowéj powiatowéj będą wpływać wszystkie na podstawie §. 102 i 108 ustawy gminnéj nakładane kary pieniężne, oraz grzywny nakładane przez c. k. starostwa i c. k. sądy i nadsyłane do kasy Rady powiatowéj na rzecz funduszu ubogich poszczególnych gmin powiatu, o ile nie zostaną podniesione przez reprezentacye gmin, na których rzecz zostały złożone.

O wpływie tych kwot do kasy powiatowéj mają być bezzwłocznie zawiadomione właściwe gminy.

§. 3. Na podstawie uchwały Rady gminnéj, zatwierdzonéj przez Radę powiatową, a względnie Wydział powiatowy (§. 36. ustawy o ropr. powiat.) mogą gminy lokować w kasie pożyczkowéj powiatowéj kapitały gminne lub zakładów gminnych na procent.... od 100 za kwartalném wypowiedzeniem. Procent będzie wypłacony kwartalnie z dołu.

§. 4. Celem kasy pożyczkowéj jest udzielanie pożyczek pieniężnych mieszkańcom powiatu, którzy w powiecie stale zamieszkują i posiadają grunta lub domy, albo trudnią się przemysłem lub zarobkowaniem, a bez swéj winy tak podupadli, że potrzebują czasowéj pomocy.

§. 5. Kasa pożyczkowa jest instytucyą powiatową i stoi pod bezpośrednim zarządem Wydziału powiatowego i pod nadzorem Rady powiatowéj i Wydziału krajowego.

§. 6. Wydział powiatowy reprezentuje kasę pożyczkową powiatową na zewnątz. Wydział orzeka o udzieleniu pożyczki, o jéj wysokości i o ratach w których wypożyczona suma ma być, spłaconą.

Orzeczenie Wydziału powiatowego jest stanowczém i niedopuszcza dalszego odwołania się.

§. 7. Wydział powiatowy jest obowiązany składać Radzie powiatowéj z końcem każdego roku rachunek roczny i wykazać stan kasy i wszelkie zaległości czy to w kapitale, czy w procentach.

Po sprawdzeniu tych rachunków i wykazów winna Rada powiatowa przedłożyć je Wydziałowi krajowemu.

§. 8. Pożyczki będą udzielane na kredyt osobisty po zbadaniu i w miarę rzeczywistéj potrzeby na czas nie dłuższy, jak pięcioletni i za opłatą procentu po.... od 100. Procent opłaca się miesięcznie z góry. Kapitał spłaca się w miesięcznych ratach, które postanowił dłużnikowi Wydział powiatowy przy udzielaniu pożyczki. Wolno jednak każdemu dłużnikowi spłacić przed terminem bądź procent, bądź kapitał, tak częściowo, jak całkowicie.

§. 9. Wydział powiatowy rozstrzyga, czy ze względu na stosunki majątkowe lub osobiste, lub ze względu na wysokość pożyczonéj kwoty — pożyczający ma dostarczyć jednego lub kilku ręczycieli, dających dostateczną rękojmią. Uznanie rękojmi za dostateczną lub niedostateczną zależyć będzie wyłącznie od Wydziału powiatowego. Ręczyciel ma się zobowiązać oraz, jako płatnik w myśl §fu 1357 powszechnéj ustawy cywilnéj.

§. 10. Jeżeli pożyczający posiada gospodarstwo gruntowe lub dom, jest obowiązany do asekurowania zabudowań w jedném z towarzystw asekuracyjnych krajowych wedle prawdziwéj wartości tych części składowych, któreby mogły uledz zniszczeniu przez pożar, a to aż do czasu zupełnego spłacenia pożyczki.

Gdyby pożyczający temu obowiązkowi zadość nie uczynił, nie otrzyma żądanéj pożyczki, a gdyby już po jéj zaciągnięciu nie płacił regularnie należytości asekuracyjnych, traci prawo spłacania pożyczki w ratach, a Wydział powiatowy jest obowiązany ściągnąć całą zaległość natychmiast, gdyby w inny sposób nie została zabezpieczoną.

§. 11. Pożyczki będą udzielone na skrypta dłużne, którym służy prawo politycznéj egzekucyi (§. 4. ustawy z dnia.... l.... d. u. kraj).

§. 12. Z czystego zysku kasy pożyczkowéj mają być opłacone procenta od lokowanych w kasie kapitałów i pokryte koszta administracyi, a pozostata reszta służy do pomnożenia majątku zakładowego kasy.

§. 13. Wydział powiatowy i jego członkowie odpowiadają za wszelką szkodą funduszowi pożyczkowemu wyrządzoną, w myśl obowiązujących ustaw.

§. 14. Od chwili udzielonéj pożyczki obowiązany jest Wydział powiatowy czuwać nad bezpieczeństwém wierzytelności, a jeżeliby dostrzegł, że udzielona pożyczka może u dłużnika przepaść, w szczególności gdyby dłużnik zamierzał sprzedać swoją posiadłość lub część téjże, winien Wydział powiatowy dołożyć starania, ażeby dłużnik dług swój dobrowolnie zabezpieczył zastawem. Gdyby dłużnik nie zastosował się w tym względzie do wezwania Wydziału powiatowego i nie zabezpieczył dłużnéj kwoty zastawem, lub jeżeliby nie zapłacił w oznaczonym terminie czy to procentu, czy kapitału lub tegoż raty, Wydział powiatowy ma prawo i obowiązek zażądać od niego natychmiastowego zapłacenia całego nie spłaconego jeszcze kapitału, a gdyby dłużnik nie uczynił zadość temu wezwaniu, ściągnąć całą należytość w drodze politycznéj egzekucyi.

§. 16. Orzeczeniu Wydziału powiatowego, że zachodzi obawa, iż dług przepaść może, dłużnik przyjęciem pożyczki poddaje się bezwarunkowo, uznaje je jako obowiązujące i zrzeka się wszelkich przeciw temu możliwych zarzutów.

§. 16. Instytut kasy pożyczkowéj powiatowéj może być zwiniętym tylko za uchwałą Rady powiatowéj, zatwierdzoną przez Wydział krajowy. W razie zwinięcia wszelkie zasoby kasy, z wyjątkiem kapitałów lokowanych i funduszów ubogich, wracają z całkowitym swoim przyrostem do kasy Rady powiatowéj.

§. 17. Wydział krajowy może ściągnąć udzielony kasie pożyczkowéj zasiłek za.... miesięczném wypowiedzeniem.

§. 18. Statuta niniejsze mogą być zmienione tylko za przyzwoleniem Wydziału krajowego i c. k. Namiestnictwa.

Dla porównania podajemy ponownie wniosek Dra Zyblikiewicza w dosłowném brzmieniu:

1. Wydział krajowy dołoży starań, aby każda ile możności Rada powiatowa założyła w swoim powiecie kasę zaliczkową. W powiatach, posiadających już kasy zaliczkowe, dążyć należy do zasilenia tychże.

2. Każda Rada powiatowa, która tego żąda, otrzyma na założenie nowéj lub zasilenie istniejącéj już kasy zaliczkowéj powiatowéj pożyczkę z funduszu krajowego w ogólności przynajmniéj 5.000 zł. Od pożyczki téj opłacać będzie kasa zaliczkowa funduszowi krajowemu po 6 od sta, sam zaś kapitał wróci najdaléj w dziesięciu latach.

§. 3. Z uwagi, że powyższa dotacya kas zaliczkowych okaże się niedostateczną, Wydział krajowy zaprosi Towarzystwo kredytowe ziemskie, Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń, tudzież kasy oszczędności, aby ze swéj strony pożyczkami przyszły Radom powiatowym w pomoc.

4. W miarę dalszych potrzeb Wydział krajowy przedkładać będzie Sejmowi odpowiednie wnioski, dążące do rozwinięcia powiatowych kas zaliczkowych w całym kraju.

5. Wydział krajowy wypracuje projekt warunków, wskazujący Radom powiatowym, w jaki sposób powiatowe kasy zaliczkowe zakładane i w jaki sposób pożyczki mieszkańcom powiatu udzielane być powinny".

Ktokolwiek z uwagą przeczyta projekt do „ustawy" łącznie ze wzorem „statutu" i porówna z wnioskiem Zyblikiewicza, ten z łatwoćcią przyjdzie do przekonania, że Wydziałowi krajowemu szło tu przedewszystkim o zakładaniu kas pożyczkowych powiatowych i ujęcie sprawy kredytu ludowego w ręce autonomiczne. Wzmianka zaś w §. 2. ustawy o towarzystwach zaliczkowych jest jakby dla okrasy — dla zadośćuczynienia pewnym wymaganiom z widoczną tendencyą, ale §. ten tylko w ostatecznym wypadku został wykonany.

Aż nadto jesteśmy przekonani, że towarzystwa zaliczkowe nie są celem, ale środkiem ku poprawie stosunków ekonomicznych kraju i dla tego chętnie ofiarowalibyśmy stowarzyszenia, gdybyśmy znaleźli lepszy środek, do celu tegoż wiodący. Pewne osobistości w Wydziale i po za Wydziałem od dawna żywią nieprzezwyciężną niechęć do tych stowarzyszeń, a przyczyny tego trudno się dopatrzyć chyba, że to jakaś epidemiczna słabość, bo udziela się ona zwolna i otoczeniu, a nawet niektórzy przedstawiciele stowarzyszeń, którym natura uginać się każe przed ludźmi „stanowiska", zwolna zaczynają jakieś robić transakcye, ustępstwa, bałamutne pośrednictwa — a w gruncie rzeczy sprzeniewierzają się idei naszéj i zdradzają zaufanie, które postawiło ich z urzędu na straży interesów stowarzyszeń.

Stąd téż traktowanie z góry stowarzyszeń — stało się teraz w pewnych kołach modą. Staraliśmy się wymiarkować, co téż nam zarzucają? oto! że w gruncie rzeczy jesteśmy instytucyami na zysk obliczonemi, bo udziały nasze w tym względzie na równi stoją z akcyami, że w skutek tego jesteśmy instytucyami lichwiarskiemi, bo wysokie poustanawialiśmy procenta dla dłużników i (lecz tego nie mówi się głośno) że do naszych towarzystw przyplątali się ludzie „z różnych stron", których „poważni" nie chętnie widzą. Mniemano zatém, że wszystkiemu temu, najlepiéj zaradzą kasy pożyczkowe.

Zrobimy sobie ustawę i statut, wydrukujemy pieniądze, ustanowimy niską stopę procentową, obejdziemy się bez urzędników, kasyerów, kontrolorów, bo po „sąsiedzku" rozdamy pieniądze.... i będzie dobrze. Z chęcią zgodzilibyśmy się na taki projekt, gdyby był wykonalny, jak nie jedna z naszych gospodyń chętnie obeszłaby się w tych „czasach zepsucia" bez sługi — gdyby się obejść mogła.

Z całego projektu przebija przedewszystkiém dążność, aby uzyskać dla dłużników jak najniższą stopę procentową. Przypatrzmy się więc, po jakim procencie kasy powiatowe pożyczać by mogły?

Kraj 5,000.000 zł. gotówką nigdzie nie dostanie, musi więc zaciągnąć pożyczkę na podstawie emisyi obligacyi. — Wątpimy, aby dziś niżéj, nad 6 od sta oprocentowane obligacye pokup znalazły — a uważamy zfinansowanie téj pożyczki za nader korzystne po 80% w co już wliczamy, koszta konfekcyi, prowizye, należytości rządowe i przeróżne wydatki przy finansowaniu. Za pięć otrzyma więc kraj cztéry miliony, boć tylko gotówkę do kas powiatowych posełać można. (Dokoń. nast.)

Administracya

uprasza ponownie o nadesłanie zaległéj prenumeraty — upomnienia interesowanych rozesłano.

Rada Nadzorcza Towarzystwa w Dąbrowéj zaprenumerowała osobny dla siebie egzemplarz „Związku" — Towarzystwo to prenumeruje więc obecnie już 2 egzemplarze, również 2 egzemplarze prenumeruje Towarzystwo oszczędności i zaliczek w Cieszynie i Towarzystwo zaliczkowe w Radziechowie.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski.

Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie Hotel Żorża.